

**Til
Arbeids- og sosialkomiteen
Stortinget**

Fellesorganisasjonen (FO)

Høringsmøte 16. januar 2007

**ST.MELD. NR. 9 – ARBEID, VELFERD OG
INKLUDERING**

HØRINGSMØTE I ARBEIDS- OG SOSIALKOMITEEN - 16. JANUAR 2007 ST.MELD. NR. 9 – ARBEID, VELFERD OG INKLUDERING

Innledning

Målsettingen med NAV er flere i arbeid, færre på trygd og en effektiv tjeneste til beste for brukerne. FO har vært spesielt opptatt av at reformen skal rydde opp i et oppsplittet tjenesteapparat. De mest vanskeligstilte skal få god hjelp og de skal ikke oppfatte seg som kasteballer i et uoversiktlig system. Det gjelder særlig mennesker med sammensatte problem og behov for tverrfaglig og tverretattlig bistand over tid. Å utvikle en reform med virkemidler og en praksis i tråd med denne målgruppas behov har vært vårt fokus.

FO er i tvil om reformen, slik den nå er utformet, ivaretar den opprinnelige intensjonen.

Inntektsikring

En grunnleggende rettighet som gjelder alle er at samfunnet tilrettelegger for at vi kan ha et verdig liv og at vi sikres et anstendig levenivå. Dette gjelder uavhengig av hvor vi bor i landet og om vi er i stand til å delta i arbeidslivet eller ikke.

For å sikre at denne rettigheten er reell er det nødvendig å fastsette en nasjonal norm for sosialhjelpen. Denne må minimum utgjøre nivået på standardene fra Statens institutt for forbruksforskning (SIFO-satsene).

Regjeringa foreslår en midlertidig inntektsikring i folketrygden som skal erstatte rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad. FO støtter dette, da vi ser at ordningen kan lette noe på det administrative arbeidet rundt hver bruker. Forutsetningen er at vilkårene for utbetaling av barnestønad ikke må bli dårligere for den nye ordningen enn for de tre ordningene som gjelder i dag. Dette er vesentlig for å sikre barn gode og trygge oppvekstvilkår. Videre må nivået på ytelsen være slik at mottakerne ikke blir avhengig av supplerende sosialhjelp i tillegg.

Det er positivt at regjeringa legger opp til kvalifiseringsprogram for utsatte grupper med ingen eller svært begrensede ytelser fra folketrygden. For mange vil deltakelse i programmet være svært utfordrende. Det er derfor viktig at kvalifiseringsstønaden, som følger av programmet, har et anstendig nivå. Med det mener vi at deltakerne skal ha ro til å konsentrere seg om kvalifiseringen uten å måtte bekymre seg for hvordan de skal få økonomien til å henge i hop i dagliglivet.

FO er bekymret for at kvalifiseringstønaden som foreslås til to ganger grunnbeløpet i folketrygden, og med 2/3 av dette til personer under 25 år, ikke er tilstrekkelig.

Stønaden er tidsmessig avgrenset inntil 2 år. Dette vil for noen brukere være for kort tid. Meldinga tar høyde for at ikke alle vil oppnå ordinært arbeid, men peker på at deltakelse i kvalifiseringsprogram likevel kan bidra til økt

livskvalitet. Dette er FO enig i. Det er imidlertid nødvendig at også de som faller ut av kvalifiseringsprogrammet eller ikke lykkes i å komme i arbeid, har en forutsigbar inntektsikring. Alternativene for dem vil være varig uføretrygd eller sosialhjelp for en (ny) periode. Et anstendig nasjonalt fastsatt nivå på sosialhjelpen er nødvendig, samtidig som uføretrygden må være på et nivå som gjør at stønadsmottakere ikke må ytes supplerende sosialhjelp over tid.

Virkemidler, personell og kompetanse

Skal Stortingsmeldingens intensjoner om et mer inkluderende arbeidsliv realiseres, må fokuset settes på virksomhetenes engasjement for et bedre arbeidsmiljø. Ledere må utvikle en bedre forståelse for de ansattes livs- og arbeidssituasjon, det må etableres tydelige kommunikasjonslinjer mellom ledere og ansatte, og de mange arbeidsmiljøtiltak vi vet kan bedre arbeidsmiljøet må tas i bruk. Her har lederne i norsk arbeidsliv en stor utfordring, og det gjelder også mange tillitsvalgte.

Det må stilles klare krav til arbeidsgivere om å tilrettelegge for inngang på arbeidsmarkedet for særskilte grupper. Det gjelder spesielt unge, funksjonshemmede og sosialt vanskeligstilte. De samme kravene må gjelde med hensyn til å hindre utstøting. Videre fordres det at arbeidslivet organiseres slik at det blir vanlig å stå i arbeid fram til ordinær pensjonsalder.

En annen forutsetning for å kunne lykkes med intensjonene er at muligheten for arbeid er tilstede, og at kravet om individuell tilrettelegging følges opp. FO mener at dette må gjøres mer tydelig.

Reformens målgruppe omfatter personer med svak tilknytning til arbeidslivet. Manglende tilknytning til arbeidslivet er ofte kombinert med andre levekårsproblemer av helsemessig og/eller sosial karakter. Mange i denne gruppen er i dag langtidsmottakere av sosialhjelp. Virkemidlene må bygge på en bred og helhetlig tilnærming til brukeren. Mange trenger flere virkemidler samtidig med tilrettelegging av helhetlige rehabiliteringsløp der motivasjon, bolig, nettverk, og endringsarbeid inngår. Tilretteleggingen vil også fordre tett samarbeid med flere instanser.

FO har erfaring for at det å tenke langsiktig og det å forplikte seg i en hjelperelasjon over tid vil bidra til at langtidsklienter på sosialkontor raskere kan mestre livet sitt på en hensiktsmessig måte. Å være bevisst på ikke å bryte en samarbeidsrelasjon for tidlig er vesentlig. Effektivitet i sosialtjenesten ligger i det å ha fokus på helheten i klientens liv og det å ta seg tid.

Velferdskontrakter skal brukes som gjennomgående og systematisk prinsipp for å konkretisere gjensidige forventninger, krav og forpliktelser mellom tjeneste og bruker. FO er opptatt av at rammene må muliggjøre en reell brukermedvirkning og gjensidighet i kontraktsforholdet.

Rehabilitering og kvalifiseringsarbeidet må ha en klar sosialfaglig tilnærming. For å lykkes med reformen er det viktig at tjenesten gjøres tilgjengelig og at den gir mulighet for oppsøkende arbeid. Dette forutsetter tilstrekkelig

ressurser, både når det gjelder totalantallet ansatte og antallet med sosialfaglig kompetanse.

FO mener det er nødvendig å fastsette bemanningsnormer for NAV-kontorene og at det klargjøres at alle brukere med sammensatte behov sikres en fast sosialfaglig kontaktperson.

Organisatoriske rammer / samarbeid

Forvaltningen er organisert med en førstelinje og spesialenheter med særskilte funksjoner. FO mener at det er en stor fordel om forvaltning og tjenesteproduksjon ligger samme sted. Det er ikke tydelig nok hvilke oppgaver og mandat som ligger til de ulike enhetene.

FO mener at den enkelte bruker må sikres en helhetlig oppfølging i førstelinja. Dette er viktig for å få til individuelle og fleksible løsninger.

Det må også gjøres grundige vurderinger av hvilke tjenester som skal legges til spesialenheter og hvordan samarbeidet mellom NAV-kontoret og spesialenhetene skal være.

Regjeringa gir uttrykk for at avklarings- og oppfølgingstjenester i stor grad skal kjøpes av kommersielle aktører i markedet. FO er uenig i en slik strategi, og mener at tjenestene i all hovedsak må ligge til NAV. FO vil at velferdstjenestene skal være et offentlig ansvar, og driftes og finansieres av fellesskapet. Dette vil sikre et stabilt, godt og tilgjengelig tilbud for alle. Det er særlig viktig at brukerne, som er sårbare grupper, ikke må forholde seg til flere personer og systemer enn det som er nødvendig.

FO går i mot at offentlige tjenester privatiseres, og advarer sterkt mot tilgangen til å kjøpe private avklarings- og oppfølgingstjenester.

Meldinga sier ingenting om hvordan brukermedvirkning på systemnivå skal organiseres og praktiseres. Skal brukermedvirkning ha et reelt innhold, er det avgjørende at Stortinget framholder og klargjør dette.

Utfordringer ved omstilling

En viktig forutsetning for omstilling er at rammer og ressurser er tilstrekkelige. Oppfølging av ansatte og ledere, samt metodeutvikling er sentrale elementer. Evaluering av virksomheten gir nødvendig grunnlag for videreutvikling og målretting.

Gjennomføringen av NAV-reformen skaper flere utfordringer. Kommunen er en liten aktør i forhold til statsetaten. Kommunens medvirkning er viktig for at reformen skal lykkes. FO er usikker på om reformen skal gjennomføres ved rammefinansiering. For å sikre en god innføringsfase oppfordrer FO komiteen til å vurdere øremerking av midler til kommunene.

For å lykkes med reformen er det viktig både at mottak og oppfølging av brukere blir utformet, organisert og ivaretatt på en god måte. FO vil derfor

peke på nødvendigheten av at det avsettes tilstrekkelig med ressurser til dette arbeidet.

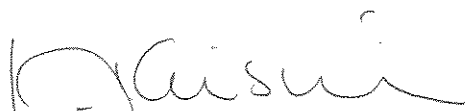
To etater er slått sammen og en tredje skal gå inn som likeverdig part i tett samarbeid. Dette innebærer utfordringer både i forhold til arbeidstakerrettigheter og arbeidsmiljømessige sider.

Dette nødvendiggjør tilrettelegging for at ulike kulturer og kunnskapsområder skal møtes i respekt for hverandre. Dette krever endringsvilje og mulighet for å trekke med seg det beste fra hvert sitt ståsted. Ulike tariffavtaler vil kunne være grunnlag for motsetninger som det må arbeides aktivt med.

Samlet sett må reformen oppfattes som et stort og omfattende utviklingsprosjekt med det krav til oppfølging og evaluering som dette krever. FO forutsetter at det avsettes nok ressurser for å følge opp dette på en tilfredsstillende måte.

Randi Reese
Forbundsleder

Mimmi Kvisvik
3. nestleder

Saksbehandler: Sølvi Slørdahl